

Motion till Ingenjörfullmäktige 2022: “Planerbar elproduktion i hela landet”

Sammanfattning

Motionsförfattarna vill med denna text förmedla vår gemensamma bild av behovet av att vi som förbund tar tydlig ställning i en fråga som vi anser är viktigt för såväl svenska företags långsiktiga konkurrenskraft som våra medlemmars privatekonomiska verklighet

Vi ser det som viktigt att förbundet tar tydlig ställning i frågan och formaliserar det inom ramen för vårt miljöpolitiska program.

Vi anser att vi på två ställen i programmet ska lyfta fram åsikterna att vi ska ha planerbar produktion men även att vi ska harmonisera landet till ett elmarkandsområde.

Bakgrund

Sverige som land är indelat i 4 marknadsområden för el sedan 1 november 2011. Detta medför att det är olika priser i dessa fyra elområden för såväl privata konsumenter som företag. Prissättningen idag påverkas primärt om det finns elproduktion inom elområdet eller inte.

Att vi har just 4 områden är ett resultat av en internationell konflikt med Danmark som 2006 anmälde Sverige som land till EU-kommissionen då man valt att inte exportera el till Danmark under perioder så svenska kraftnät inte ansåg att stamnätet hade klarat av det och man ansåg att det var så man skulle undvika elbrist i landet.

Resultatet av konflikten blev att EU-kommissionen ansåg att detta ansågs vara en diskriminering av andra kunder inom EU och Sverige hanterade detta genom att skapa den uppdelning som finns idag.

Effekterna av dagens lösningen har kanske i viss mån adresserat konkurrensfrågor inom EU men har skapat enorma relativa orättvisor nationellt inom Sverige.

Den allmänna debatten i Sverige i frågan gör på högvarv och de flesta debattörer förespråkar tre tillvägagångssätt för att adressera utmaningen:

- Göra Sverige till ett harmoniserat elnätområde för att adressera orättvisan nationellt. (och som ett resultat uppdra åt Sveriges regering att ta strid i frågan gentemot EU-kommissionen)
- Ha planerbar elproduktion i hela landet, dvs i alla områden för att med nuvarande modell ändå få ner priser i område 3 och 4
- Att med sänkta skatter på marginalen få ner slutpriserna till svenska hushåll

Då priset på svensk marknad primärt bestäms av det finns elproduktion inom ett elnåtsområde givet nuvarande regelverk anser många att det är så man "lättast" kan adressera frågan utan att ändra spelreglerna som finns idag.

Detta anser vi motionärer att vi måste adressera inom ramen för det miljöpolitiska programmet

Idé/Problembeskrivning

Det är viktigt att förstå att detta är en fråga som berör våra medlemmar och deras reella konsumtionskraft. Våra gemensamma ansträngningar för lokala och centrala avtalsrörelser bleknar i jämförelse med en kostnadsökning på tusentals kronor för varje månad vilket många har som verklighet.

Sverige har gått från att vara ett av EUs billigaste länder som privat elkonsument till det kanske dyraste. Länder som tidigare lågt högt som Portugal och Frankrike har mycket lägre elpriser än Sverige.

Utöver de rent privatekonomiska aspekterna för våra medlemmar så har svensk industri under årtionden varit gynnade av våra relativt låga elpriser i Sverige då vi har mycket inhemsk produktion som går på export som är elintensiva. Titta bara på verksamheter som Stora Enso eller SSAB som exempel. Dessa stora aktörer har i sin tur muskler att förhandla med elproducenterna. Vårre är det för att mindre företag runt om i landet där produktion måste stanna av eller rent utav läggas ner. Detta påverkar jobben direkt, inte minst för våra medlemmar. Nyetableringar har som en direkt konsekvens uteblivit i södra Sverige.

Som ett roligt tankeexperiment skulle man kunna fråga sig om vi skulle kunna tillämpa elmarknadslogiken till andra sektorer som livsmedel eller arbetsmarknaden.

Tror vi att konsumenter till det statsägda alkoholmonopolet skulle acceptera att en flaska Absolut Vodka kostar ca 40kr nere i Åhus och Kristianstad och 4500kr i Luleå och Arvidsjaur?

Hade vi tyckt det var rimligt att skatteverket hade satt traktamentesnivåerna nationellt så att arbetsgivare som skulle skicka personal till norra sverige skulle behöva ge 8500kr om dagen i traktamente jämfört med 220 kr som det är idag nationellt. Då skulle säkert många anse att det inte var kostnadseffektivt ha personal där? (Detta är ju vad vissa anser att stafettpersonal inom vården i realiteten blir och få anser att det är effektiv personalpolitik eller skapar bra patientsäkerhet över tid)

Som organisation vill vi inom Sveriges Ingenjörer vara evidensbaserade och låta vetenskapen vara vår ledstjärna i hur vi vill utveckla samhället. Alltjämt med ett rättvist och solidariskt perspektiv till såväl medlemmar som medmänniskor i samhället.

Nyckel till att uppnå en rättvisare elmarknad i Sverige är att ha en nationell strategi och goda incitament till att ha planerbar elproduktion i hela landet och i alla nuvarande el-marknadsområden. Detta måste vara en prioritet för nuvarande och kommande regeringar

då detta är en fråga om nationell konkurrenskraft och hotar svenska arbetstillfällena och således även innovationskraften i våra verksamheter. Den som våra medlemmar till stor del står för.

Gemensam medlem (och troligtvis idag snart alla invånare i landet som följer debatten) förstår utmaningen med att sol- och vindkraft inte är planerbar utan skapar svängningar i spänningen i nätet och även skapar svängningar i priset på marknaden. Därför så spiller vi gärna mindre lästid för övriga ledamöter i detta.

Vi lever i en tid där vi kommande decennier kommer behöva otroligt mycket mer energi över lag och även om vissa saker som samhället och industrin idag driver på el kan ställas om till annat så kommer elen vara en extremt viktig faktor och vi behöver totalt sett en kraftig utbyggnad för att kunna återgå till ett läge där vi kan ha en enorm

Det är inte vår uppgift i att gå in för mycket på HUR detta ska göras men som ren inspiration finns såklart en rad olika alternativ och tekniker som vi lyfter fram några exempel (listan är ej utslutande) här men vi motionärer **anser inte att vi ska peka ut ett specifikt energilag eller teknik** i våra åsiktsdokument.

- Kravställning på vind och solanläggningar att alltid ska kombineras med lokal el-lagring som kan hantera en viss produktionscykel
- Toriumreaktorer
- 4:e generationens kärnkraft
- Suprakondutivetsledningar (för att inte ha energiförluster vid transporter)
- Kommersiella Fusionsreaktorer eller i a f nationell strategi/plan/forskning (för att hålla jämna steg med USA-CFS och Japan-SuperOx)

(Till beredarna av motionen)

Motionärerna omber FS och Kansliet i sin beredning att inte föreslå ett yrkande till beslut utan enbart överlåta detta till utskottet.

Då motionen rör en åsikt i ett av de åsiktspolitiska programmen anser motionärerna att det ligger inom ramen för FUMs arbetsområde och mandat.

FS ombeds gärna bereda motionen och eventuellt hänvisa till ett annat åsiktspolitiska program om det underlättar strategiarbete framåt.

Förslag till beslut

Motionsförfattarnas yrkar att Ingenjörfullmäktige beslutar följande:

- att införa en skrivelse i förbundets "miljöpolitiska programmet" att Sveriges Ingenjörer anser att det är av stor vikt att Sverige har planerbar elproduktion i hela landet.

- att införa en skrivelse i förbundets "miljöpolitiska programmet" att Sveriges Ingenjörer anser att Sverige som land ska frångå systemet med fyra elnätsområden och harmonisera detta till ett elnätsområde.
- att uppdra åt Förbundet att driva denna fråga mot berörda beslutsfattare och återrapportera vid FUM 2024

Motionsförfattare:

Sveriges Ingenjörer Syd

- Ulf Bengtsson
- Per Beremark
- Philip Stankovski
- Håkan Gül
- Emma Stråle

Sveriges Ingenjörer Väst

- Per Tore Eidsvik